

ATTUNDA TINGSRÄTT

DOM
2014-04-25
Meddelad i
SollentunaMål nr
FT 8715-13**PARTER****KÄRANDE**Matthias Abelin, 680514-0438
Drevkarlsstigen 2 Lgh 2201
192 53 Sollentuna**SVARANDE**Sollentuna kommun, 212000-0134
191 86 SollentunaOmbud: Advokat Mattias Göransson
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
111 87 Stockholm

DOMSLUT

1. Matthias Abelins skadeståndstalan lämnas utan bifall.
 2. Sollentuna kommuns yrkande om ersättning för rättegångskostnader avslås.
-

Dok.Id 491804

Postadress
Box 940
191 29 Sollentuna**Besöksadress**
Tingsvägen 11**Telefon**
08-561 695 00
E-post: attunda.tingsratt@dom.se,
enhet2.attunda.tingsratt@dom.se
www.attundatingsratt.domstol.se**Telefax**
08-561 695 01**Expeditionstid**
måndag – fredag
08:00-16:30
-

BAKGRUND

Matthias Abelin ansökte om försörjningsstöd från Sollentuna kommun i november 2010. Med anledning av ansökan hade Matthias Abelin ett möte med handläggare vid Sollentuna kommun. Vid mötet framhöll handläggaren vikten av att Matthias Abelin medverkade till den utredning som krävs för att beviljas försörjningsstöd. På socialkontoret i Sollentuna annonserades med afficher vid den aktuella tidpunkten att Sollentuna kommun "satsar på hembesök". Matthias Abelins ansökan föranledde också kommunen att tillstålla honom en blankett om hembesök (Blanketten). Blankettens rubrik var "Hembesöksblankett". På Blanketten stod följande. "Hembesök är en del av utredningen och det är något som görs hos alla för att undersöka de uppgifter om boendet som ingår i biståndsbeslutet. Vänligen fyll i nedanstående uppgifter." Matthias Abelin fyllde i de uppgifter som efterfrågades på Blanketten och gav in den till kommunen.

Sedan Matthias Abelin lämnat in Blanketten blev han kontaktad av företrädare för kommunen och en tid för hembesöket bokades. Hembesöket genomfördes därefter av två tjänstemän, en man och en kvinna. Matthias Abelin släppte in dem i sin lägenhet, utan att ge uttryck för något ifrågasättande. Tjänstemännen besökte alla rum i lägenheten. De öppnade inte skåp, lådor eller liknande utrymmen.

YRKANDEN M M

Matthias Abelin har yrkat att Sollentuna kommun till honom ska betala 12 000 kr.

Sollentuna kommun har bestritt käromålet. För det fall att rätt till ersättning föreligger har kommunen vitsordat yrkat belopp.

Kommunen har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 1 533 kr.

GRUNDERMattias Abelin

Sollentuna kommun är skadeståndskyldig mot honom i anledning av det hembesök som genomfördes efter det att han ansökt om försörjningsstöd. Sollentuna kommun har genom hembesöket

1. begått hemfridsbrott enligt 4 kap 6 § brottsbalken alternativt tjänstefel enligt 20 kap 1 § brottsbalken vilket föranlett skadeståndsskyldighet enligt 3 kap 2 § skadeståndslagen,
2. kränkt hans rättigheter enligt grundlagen samt
3. kränkt hans rätt till respekt för sitt hem enligt art 8 i Europeiska konventionen om skydd för mänskliga rättigheterna (Europakonventionen).

Kränkningen började när kommunens tjänstemän gick in i hans lägenhet och upphörde när tjänstemännen kommit så långt från fastigheten där han bor att de inte längre kunde sammankopplas med hans lägenhet av grannar eller andra personer som känner till honom.

Hembesök av aktuellt slag saknar stöd i lag. Det förhållandet att han, på sätt som skedde, godtog kommunens hembesök grundades på att han uppfattade att kommunen hade rätt att vidta en sådan åtgärd. Han uppfattade att hans medverkan var en förutsättning för att han skulle beviljas försörjningsstöd. Den uppfattningen hade han mot bakgrund av dels Blankettens utformning, dels den information han fått vid möte med kommunen, dels ovan nämnda annonsering på socialkontoret. Kommunen har således vilselett honom om förutsättningarna för hembesöket. Han har först efter hembesöket förstått att kommunen kränkt hans rättigheter.

Sollentuna kommun

Matthias Abelins rättigheter har inte kränkts. Han har frivilligt accepterat hembesöket. Om han inte accepterat hembesöket hade han kunnat invända mot det. Kommunen har inte berett sig tillträde till Matthias Abelins bostad mot hans vilja. Sollentuna kommun har enligt socialtjänstlagen varit skyldiga att utreda om ett behov av bistånd förelegat. Kommunen har haft lagstöd för sitt agerande. Blanketten innehåller ingen information som kan uppfattas som ett hot som är kopplat till Matthias Abelins rätt att erhålla försörjningsstöd. Kommunen har inte medvetet vilselett Matthias Abelin.

Kommunen har vitsordat att Matthias Abelin uppfattat att han var skyldig att medverka till hembesöket, men inte att han haft fog för sin uppfattning. Kommunen har vidare vitsordat att hembesöket och därtill sammanhängande information och beslut omfattas av myndighetsutövning samt att alla åtgärder som vidtagits av kommunens tjänstemän har skett i tjänsten.

DOMSKÄL

Den avgörande frågan i målet är om kommunen haft stöd i lag för det hembesök som genomfördes hemma hos Matthias Abelin. Tingsrätten prövar därför den frågan först. Finner tingsrätten att sådant stöd saknas kommer tingsrätten att därefter pröva om en kränkning har skett på grund av brott, brott mot grundlagen samt brott mot Europakonventionen. Om en kränkning har skett kommer tingsrätten att pröva om rätt till skadestånd föreligger. Tingsrätten kommer avslutningsvis att ta ställning till kommunens yrkande om rättegångskostnader.

Finns det stöd i lag för hembesöket?

Den närmare regleringen för försörjningsstöd finns i 4 kapitlet socialtjänstlagen. I 11 kapitlet samma lag finns närmare reglerat vilken utredning som socialnämnden ska och får göra. Någon närmare reglering om hembesök finns inte i lagen. Det innebär att socialnämnden enligt 2 kap. 6 § Regeringsformen saknar rätt att genomföra ett hembesök om det inte finns ett samtycke från den som söker socialnämndens bistånd.

Om den sökande inte samtycker till ett hembesök kan det ha betydelse för sökandens rätt till försörjningsstöd. För att så ska vara fallet krävs emellertid att utredning i det enskilda fallet ger fog för att ett hembesök kan ha betydelse för bedömningen av sökandens rätt. Begär socialnämnden att få genomföra ett hembesök bör sökanden således informeras om skälen för begäran, rätten att inte medverka samt att ärendet kan komma att avgöras till den sökandes nackdel om denne inte medverkar till den utredning som socialnämnden finner erforderlig. Sökanden ska således kunna göra ett väl informerat val innefattande möjligheten att förse socialnämnden med alternativ utredning som tillgodoser socialnämndens utredningskyldighet.

I förevarande fall anser kommunen att Matthias Abelin accepterat hembesöket, medan Matthias Abelin anser att hans samtycke grundats på att han utgått från att han var skyldig att medverka till hembesöket för att erhålla försörjningsstöd.

Kommunen har vitsordat att Matthias Abelin haft den uppfattning han redovisat, men däremot inte att han har haft fog för sig uppfattning.

Enligt tingsrättens mening ska en sökande som regel kunna förlita sig på att en myndighets handläggning av ett ärende är förenligt med gällande författningar, i synnerhet om det är fråga om åtgärder som framstår som generellt tillämpade. I målet är det klarlagt att Matthias Abelin fått muntlig information av kommunen att hans rätt till försörjningsstöd var villkorad av att han samarbetade, att kommunen afficherat med att man ”satsar på hembesök” samt att kommunen genom att tillstålla honom Blanketten begärt att få genomföra omtvistat hembesök. Det finns ingenting i utredningen som ger stöd för att Matthias Abelin haft fog för att vid aktuell tidpunkt ifrågasätta det kommunen begärt. Hans medverkan till hembesöket har således grundats på en villfarelse om vilka skyldigheter han hade. Hans medverkan till hembesöket kan därför inte anses innefatta ett reellt samtycke, utan samtycket är grundat på bristfällig information från kommunen.

Det finns ingen utredning i målet som indikerar att kommunen haft skäl att begära att få genomföra ett hembesök hos Matthias Abelin för att utreda förhållanden som kunde vara av betydelse för hans rätt till försörjningsstöd. Med beaktande därav och att den information som kommunen lämnat till Matthias Abelin saknat uppgifter om det närmare syftet med hembesöket och vilken betydelse det skulle få om Matthias Abelin inte medverkade till hembesöket anser tingsrätten att genomförandet av hembesöket saknar stöd i lag. Det förhållandet att enskilda tjänstemän kan anses ha uppfattat att Matthias Abelin accepterat hembesöket rubbar inte den den bedömningen.

Har brott begåtts?

Utredningen i målet i denna del består i allt väsentligt av de uppgifter som finns på Blanketten i föreningen med att Blanketten är inkomstregistrerad hos kommunen den 25 november 2010, att tid för hembesöket överenskomms den 30 samma månad, att beslut om hembesöket fattades och genomfördes samma dag. Beslutfattande tjänsteman var en av de tjänstemän som genomförde besöket.

Vad först gäller besöket i Matthias Abelins bostad har det framgått av hans egna uppgifter att han då agerade i den villfarelse som redovisats ovan. Det innebär att besökande tjänstemän hade fog för att uppfatta att han samtyckte till att de besökte hans bostad. Mot den bakgrunden och då det inte finns något stöd i utredningen som talar för att de skulle ha gått in i

bostaden om det inte uppfattat att ett samtycke förelåg är det inte utrett att ett hemfridsbrott har begåtts.

Vad sedan gäller tjänstefel saknas det utredning som klarlägger vilka bedömningar som gjorts inom kommunen rörande dels policyn att kommunen ”satsar på hembesök”, dels det omtvistade beslutet. Oberoende av hur ansvaret är fördelat inom kommunen för de beslut som har fattats är det därför inte utrett att ett tjänstefel har begåtts.

Tingsrätten finner således att skadestånd på grund av brott är uteslutet.

Brott mot grundlagen

Den rättighetsregel som skulle kunna vara tillämplig i detta mål finns i 2 kap. 6 § regeringsformen. Regeringsformen eller annan lagstiftning innefattar emellertid inte någon bestämmelse som ger den enskilde rätt till kränkingsersättning vid överträdelse av den rättighetsregeln. Högsta domstolen har i dom den 23 april 2014 i mål T 5516-12 tillerkänt en person ideellt skadestånd på grund av statens överträdelse av 2 kap. 7 § regeringsformen. Såsom Högsta domstolens dom måste förstås är den begränsad till statens kränkningar av rätten till medborgarskapet. Domen kan därför inte anses ge stöd för att statens och än mindre en kommuns kränkning av andra grundlagsskyddade rättigheter kan ge rätt till ideellt skadestånd, utan stöd i lag. Det finns därför inte förutsättningar att bifalla Matthias Abelins talan med stöd av att ett brott mot grundlagen kan anses föreligga, eftersom målet inte rör en kränkning av hans rätt enligt 2 kap. 7 § regeringsformen.

Brott mot artikel 8 i Europakonventionen

Artikel 8 i konventionen ger rätt till skydd för privat- och familjeliv. Det innebär att var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Offentlig myndighet – i detta fall kommunen – får inte inskränka åtnjutandet av denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till den nationella säkerheten, den allmänna säkerheten eller landets ekonomiska välbefinnande, till förebyggande av oordning eller brott, till skydd för hälsa eller moral eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter.

Tingsrätten har ovan slagit fast att kommunen saknat stöd i lag för genomförandet av hembesöket hos Matthias Abelin. Kommunen har därigenom kränkt det skydd för integriteten i sitt hem som Matthias Abelin tillförsäkrats genom artikel 8 i Europakonventionen.

Rätten till gottgörelse

I förevarande har Matthias Abelin yrkat att kommunen ska gottgöra honom genom att betala ett ideellt skadestånd med visst belopp.

Enligt tingsrättens mening innefattar inte varje kränkning av Europakonventionen en rätt till ekonomisk gottgörelse i form av skadestånd för den ideella kränkningen. I många fall kan tillräcklig gottgörelse anses föreligga genom att myndigheten erkänner att en kränkning skett eller genom att kränkningen fastställs i annan ordning.

Tingsrätten anser att omständigheterna i detta fall till övervägande del talar för att Matthias Abelins personlig integritet inte har utsatts för en så allvarlig kränkning att ekonomisk gottgörelse ska utgå. Tingsrätten har vid denna bedömning särskilt beaktat att det vid genomförandet av hembesöket inte har förekommit några åtgärder som kan anses särskilt kränkande och att hembesöket inte exponerat Matthias Abelin för en beaktansvärd risk att utsättas för andras missaktning.

Yrkandet om skadestånd ska därför inte bifallas.

Rättegångskostnader

Kommunen har bestritt att hembesöket kränkt Matthias Abelins rättigheter enligt artikel 8 i Europakonventionen. Matthias Abelin har därför haft fog för att i vart fall få fastställt att kränkning skett med den gottgörelse som det ger. För att den gottgörelsen ska bli reell bör han inte anses som tappande part med stöd av de principer som efter graden av bifall till yrkandet styr fördelningen av rättegångskostnaderna enligt rättegångsbalkens regler, utan parterna ska anses vara ömsom tappande och vinnande.

Kommunens rättegångskostnadsyrkande ska därför inte bifallas.

ATTUNDA TINGSRÄTT

DOM
2014-04-25

FT 8715-13

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 401).

Ett överklagande ska ställas till Svea hovrätt, men ges in till tingsrätten senast den 16 maj 2014.

Richard Berlin

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I TVISTEMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen.

Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten. Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i hovrätten inte lagts fram tidigare, ska klaganden i mål där förlikning om saken är tillåten förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i tingsrätten. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i hovrätten.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.